TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2020. gada 19. novembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Savienības pilsonība – LESD 21. pants – Tiesības uz brīvu pārvietošanos un uzturēšanos dalībvalstu teritorijā – Krimināllnoziegums, kas saistīts ar starptautisko bērnu nolaupīšanu – Ierobežojums – Attaisnojums – Bērna aizsardzība – Samērīgums

Lietā C-454/19

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Amtsgericht Heilbronn* (Heilbronnas pirmās instances tiesa, Vācija) iesniedza ar 2019. gada 11. jūnija lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2019. gada 14. jūnijā, kriminālprocesā pret

ZW,

piedaloties

Staatsanwaltschaft Heilbronn,

TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs M. Vilars [*M. Vilaras*], tiesneši N. Pisarra [*N. Piçarra*], D. Švābi [*D. Šváby*], S. Rodins [*S. Rodin*] un K. Jirimēe [*K. Jürimäe*] (referente),

ģenerāladvokāts: Dž. Hogans [*G. Hogan*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– ZW vārdā – *M. Ehninger, Rechtsanwalt*,

– Vācijas valdības vārdā – *J. Möller, M. Hellmann, U. Bartl* un *D. Klebs*, pārstāvji,

– Eiropas Komisijas vārdā – *E. Montaguti* un *M. Wilderspin*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2020. gada 4. jūnija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – vācu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt LESD 21. pantu, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2004/38/EK (2004. gada 29. aprīlis) par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV 2004, L 158, 77. lpp.; īpašais izdevums latviešu valodā, 5. nod., 5. sēj., 46. lpp.).

2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar kriminālprocesu pret ZW par noziedzīgu nodarījumu, ko veido nepilngadīgā nolaupīšana.

Atbilstošās tiesību normas

1980. gada Hāgas konvencija

3 1980. gada 25. oktobrī Hāgā noslēgtās Konvencijas par starptautiskās bērnu nolaupīšanas civiltiesiskajiem aspektiem (turpmāk tekstā – "1980. gada Hāgas konvencija") mērķis, konkrēti – saskaņā ar tās 1. panta a) punktu, ir "nodrošināt bērnu, kuri nelikumīgi aizvesti uz vai aizturēti kādā no Līgumslēdzējām Pusēm, ātru atgriešanos".

4 Šīs konvencijas 12. un 13. pantā ir paredzēti noteikumi, kuri ir piemērojami bērna nelikumīgas aizvešanas vai aizturēšanas gadījumā un kuru mērķis ir nodrošināt bērna tūlītēju atpakaļatdošanu.

5 1980. gada Hāgas konvencija stājās spēkā 1983. gada 1. decembrī. Visas Eiropas Savienības dalībvalstis ir tās līgumslēdzējas puses.

Savienības tiesības

6 Atbilstoši Padomes Regulas (EK) Nr. 2201/2003 (2003. gada 27. novembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par abu laulāto vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu (OV 2003, L 338, 1. lpp.) 2., 17. un 21. apsvērumam:

"(2) Eiropadome sanāksmē Tamperē apstiprināja tiesas spriedumu savstarpējās atzīšanas principu par pamatu patiesas tiesiskuma telpas izveidei un kā prioritāti noteica apmeklējuma tiesības.

[..]

(17) Ja bērns ir nelikumīgi aizvests vai aizturēts, nekavējoties jāpanāk bērna atpakaļatdošana, un šai nolūkā piemēro 1980. gada [..] Hāgas konvenciju, kuru papildina šīs regulas noteikumi, jo īpaši tās 11. pants. Tiesām dalībvalstī, uz kuru bērns ir nelikumīgi aizvests vai kurā bērns nelikumīgi aizturēts, jāspēj iestāties pret viņa atpakaļatdošanu īpašos, attiecīgi pamatotos gadījumos. Tomēr šāds lēmums var tikt aizstāts ar turpmāku lēmumu, ko pieņem tās dalībvalsts tiesa, kurā bija bērna pastāvīgā dzīvesvieta pirms nelikumīgas aizvešanas vai aizturēšanas. Ja minētais lēmums nosaka bērna atpakaļatdošanu, atpakaļatdošanai jānotiek, nepieprasot nekādu īpašu minētā sprieduma atzīšanas un izpildes procedūru dalībvalstī, uz kuru bērns ir aizvests vai kurā viņš ir aizturēts.

[..]

(21) Dalībvalstī taisītu spriedumu atzīšana un izpilde jābalsta uz savstarpējas uzticēšanās principu, un neatzīšanas iemesli jāsaglabā noteiktā minimuma līmenī."

Vācijas tiesības

7 *Strafgesetzbuch* (Kriminālkodekss) 25. pantā "Noziedzīga nodarījuma izdarītāja noteikšana" ir noteikts:

"(1) Ikviens, kas izdara noziedzīgu nodarījumu pats vai ar citas personas starpniecību, tiek sodīts kā noziedzīga nodarījuma izdarītājs.

(2) Ja vairākas personas izdara noziedzīgu nodarījumu kopīgi, ikviena persona tiek sodīta kā noziedzīga nodarījuma izdarītājs (līdzizdarītājs)."

8 Kriminālkodeksa 235. panta "Nepilngadīgo nolaupīšana" 1. un 2. punktā ir noteikts:

"(1) Ar brīvības atņemšanu līdz pieciem gadiem vai naudas sodu soda ikvienu, kurš vecākiem, vienam vecākam, aizbildnim vai aprūpētājiem nolaupa vai aiztur

1. personu, kas nav sasniegusi astoņpadsmit gadu vecumu, pielietojot vardarbību, būtiska ļaunuma draudus vai viltu, vai

2. bērnu, ar kuru tam nav radniecības saišu.

(2) Ar to pašu sodu soda arī ikvienu, kurš

1. nolaupa bērnu vecākiem, vienam no vecākiem, aizbildnim vai aprūpētājam, lai to pārvietotu uz ārvalstīm, vai

2. nelikumīgi aiztur ārvalstīs esošu bērnu pēc tam, kad viņš turp ir aizvests vai turp ir devies, neatdodot to vecākiem, vienam no vecākiem, aizbildnim vai aprūpētājam."

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

9 ZW, Rumānijas pilsone, ir AW, Rumānijā dzimuša nepilngadīga bērna, māte. ZW dzīvo šķirti no bērna tēva, Rumānijas valstspiederīgā, kurš dzīvo Rumānijā. Saskaņā ar Rumānijas tiesību aktiem abiem vecākiem ir kopīgas bērna aizgādības tiesības.

10 2009. gadā ZW apmetās uz dzīvi Vācijā. Vēlāk bērns viņai pievienojās.

11 2013. gada martā bērns ar vecāku piekrišanu tika ievietots jauniešu atbalsta iestādē uzvedības traucējumu dēļ.

12 Ar 2014. gada 14. novembra rīkojumu *Amtsgericht Heilbronn* (Heilbronnas pirmās instances tiesa, Vācija) atņēma bērna vecākiem tostarp tiesības noteikt viņa dzīvesvietu un šīs tiesības piešķīra aprūpētājam, tam daļēji deleģējot vecāku tiesības, ko sauc par "papildaprūpi" (*Ergänzungspflegeschaft*). Pēc vairākkārtējas secīgas bērna ievietošanas dažādās aprūpes iestādēs neizdošanās viņš tika atdots atpakaļ pie ZW ar šī aprūpētāja atļauju.

13 2017. gada 3. augustā *Jugendamt Heilbronn* (Heilbronnas pilsētas Bērnu un jauniešu labklājības iestāde, Vācija) lūdza atjaunot ZW aizgādības tiesības. Nenoskaidrotu apstākļu dēļ šis pieteikums vēl nav izskatīts.

14 2017. gada decembra sākumā tēvs aizveda bērnu uz Rumāniju, kur abi kopš tā laika dzīvo. ZW piekrita šai aizvešanai, tomēr nav konstatēts, vai šī piekrišana attiecās tikai uz vienu apmeklējumu 2017. gada Ziemassvētku laikā vai uz ilglaicīgu bērna atgriešanos Rumānijā. Ne *Jugendamt Heilbronn* (Heilbronnas pilsētas Bērnu un jauniešu labklājības iestāde), ne aprūpētājs iepriekš netika informēti par šo pārvietošanu.

15 Tā kā šīs pārvietošanas dēļ aprūpētājs pret bērna vecākiem iesniedza sūdzību, attiecībā uz ZW notika kriminālvajāšana *Amtsgericht Heilbronn* (Heilbronnas pirmās instances tiesa) par kopīgi izdarītu noziedzīgu nodarījumu saistībā ar nepilngadīgā nolaupīšanu Kriminālkodeksa 25. panta 2. punkta un 235. panta 2. punkta 2. apakšpunkta, skatot tos kopā, izpratnē.

16 Šai tiesai ir šaubas par Kriminālkodeksa 235. panta saderīgumu ar Savienības tiesībām. Pirmkārt, šīs tiesību normas piemērošana varētu šķist nepamatots Savienības pilsoņu pārvietošanās brīvības ierobežojums. Otrkārt, ar šo tiesību normu tiekot radīta atšķirīga attieksme starp Vācijas pilsoņiem un citu dalībvalstu pilsoņiem, jo attieksme pret pēdējiem minētajiem esot tāda pati kā pret trešo valstu pilsoņiem. Šajā ziņā Kriminālkodeksa 235. panta 2. punkta 2. apakšpunktā paredzētais kriminālnoziegums, kurā ir paredzēts sods par bērnu starptautisko nolaupīšanu, esot plašāks nekā kriminālnoziegums, kas paredzēts šī kodeksa 235. panta 1. punkta 1. apakšpunktā, ar kuru tiek sodīta Vācijas teritorijā aizturēto bērnu nolaupīšana, un tā vairāk ietekmējot Savienības pilsoņus, kuri ir citu dalībvalstu, nevis Vācijas Federālās Republikas pilsoņi.

17 Visbeidzot minētā tiesa jautā, vai Kriminālkodeksa 235. panta nesaderības ar Savienības tiesībām gadījumā tai būtu pienākums nepiemērot šo tiesību normu pamatlietā Savienības tiesību pārākuma dēļ.

18 Šajos apstākļos iesniedzējtiesa nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai [Savienības] primārie un/vai sekundārie tiesību akti, šajā gadījumā it īpaši [Direktīva 2004/38], aplūkojot to Savienības pilsoņu visaptverošu tiesību brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā izpratnē, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie ietver arī valsts krimināltiesību normas?

2) Ja uz šo jautājumu tiek atbildēts apstiprinoši: vai [Savienības] primāro un/vai sekundāro tiesību aktu interpretācija nepieļauj tādas valsts krimināltiesību normas piemērošanu, saskaņā ar kuru bērna, kas atrodas ārvalstīs, nenodošana aprūpētājam ir sodāma, ja minētajā tiesību normā nav paredzēta atšķirība atkarībā no tā, vai runa ir par Savienības [dalīb]valstīm vai trešām valstīm?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pieņemamību

19 Vācijas valdība aizbildinās ar prejudiciālo jautājumu nepieņemamību, pamatojoties uz to, ka tiem neesot nozīmes, lai atrisinātu pamatlietu. Šī valdība uzskata, ka ZW, kas ir vienīgais apsūdzētais pamatlietā, pārmestajiem faktiem nav nekādas saiknes ar ZW atzīto tiesību brīvi pārvietoties izmantošanu, jo viņa nav nedz izceļojusi no Vācijas teritorijas, nedz pat mēģinājusi to darīt. Ciktāl iesniedzējtiesas šaubas par Kriminālkodeksa 235. panta saderību ar Savienības tiesībām esot pamatotas ar faktiskām situācijām, kurās tiek pieņemta ZW pārvietošanās uz citu dalībvalsti, tās līdz ar to izrietot no hipotētiskiem apsvērumiem, kas neesot saistīti ar pamatlietu.

20 Šajā ziņā jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru LESD 267. pantā noteiktā procedūra ir instruments sadarbībai starp Tiesu un dalībvalstu tiesām, ar ko Tiesa sniedz dalībvalstu tiesām norādes par Savienības tiesību interpretāciju, kuras tām vajadzīgas, lai izspriestu tajās izskatāmās lietas (spriedums, 2016. gada 6. septembris, *Petruhhin*, C-182/15, EU:C:2016:630, 18. punkts un tajā minētā judikatūra).

21 Šīs sadarbības ietvaros tikai valsts tiesai, kura izskata strīdu un kurai ir jāuzņemas atbildība par pieņemamo tiesas nolēmumu, ņemot vērā lietas īpatnības, ir jāizvērtē gan prejudiciālā nolēmuma nepieciešamība, lai tā varētu pieņemt nolēmumu lietā, gan to jautājumu atbilstība, kurus tā uzdod Tiesai. Līdz ar to Tiesai principā ir jāsniedz nolēmums, ja uzdotie jautājumi attiecas uz Savienības tiesību interpretāciju (spriedums, 2016. gada 6. septembris, *Petruhhin*, C-182/15, EU:C:2016:630, 19. punkts un tajā minētā judikatūra).

22 No tā izriet, ka tiek prezumēts, ka jautājumi par Savienības tiesību interpretāciju, kurus valsts tiesa uzdevusi pašas noteiktā tiesiskā regulējuma un faktisko apstākļu kontekstā un kuru pareizība Tiesai nav jāpārbauda, ir atbilstīgi. Tiesa var atteikties lemt par valsts tiesas lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu vienīgi tad, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekādas saiknes ar faktisko situāciju pamatlietā vai pamatlietas priekšmetu, vai arī gadījumos, kad izvirzītā problēma ir hipotētiska vai kad Tiesai nav zināmi faktiskie un tiesiskie apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem (spriedums, 2016. gada 6. septembris, *Petruhhin*, C-182/15, EU:C:2016:630, 20. punkts un tajā minētā judikatūra).

23 Šajā gadījumā, pirmkārt, jāatgādina, ka tāda Savienības pilsone kā ZW, dalībvalsts pilsone, kas ir pārcēlusies uz citu dalībvalsti, ir izmantojusi savu pārvietošanās brīvību, līdz ar to viņas situācija ietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2015. gada 26. februāris, *Martens*, C-359/13, EU:C:2015:118, 22. punkts, kā arī 2018. gada 13. novembris, *Raugevicius*, C-247/17, EU:C:2018:898, 27. punkts un tajā minētā judikatūra).

24 Otrkārt, no iesniedzējtiesas izklāstītajiem elementiem nepārprotami izriet, ka Krimināl kodeksa 235. panta 2. punkta 2. apakšpunkts, kura atbilstību Savienības tiesībām šī tiesa apšauba, ir juridiskais pamats krimināl vajāšanai, kas pamatlietā sākta pret ZW kā viņas bērna starptautiskās nolaupīšanas līdzdalībnieci. Šajā ziņā, kā izriet no šī sprieduma 16. punkta, iesniedzējtiesa ir detalizēti izskaidrojusi iemeslus, kuru dēļ tā uzskata, ka atbilde uz prejudiciālajiem jautājumiem ir nepieciešama, lai tā varētu pieņemt lēmumu pamatlietā.

25 Šādos apstākļos nav acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekāda sakara ar pamatlietas apstākļiem vai tās priekšmetu. Tātad lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir pieņemams.

Par lietas būtību

26 Ar prejudiciālajiem jautājumiem, kuri ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Savienības tiesības ir jāinterpretē tādējādi, ka tām ir pretrunā tāda dalībvalsts tiesību akta piemērošana, saskaņā ar kuru tas, ka viens no vecākiem nenodod savu bērnu, kurš atrodas citā dalībvalstī, ieceltajam aprūpētājam, ir krimināli sodāms pat tad, ja viņš nav izmantojis vardarbību, būtiska ļaunuma draudus vai viltu, bet tad, ja bērns atrodas pirmās minētās dalībvalsts teritorijā, šis pats fakts ir sodāms tikai tad, ja ir izmantota vardarbība, būtiska ļaunuma draudi vai viltus.

Ievada apsvērumi

27 Tā kā iesniedzējtiesa šaubās par valsts krimināltiesību normas saderību ar Savienības tiesībām, ir jāatgādina, ka, lai gan principā krimināltiesības un kriminālprocesa noteikumi ietilpst dalībvalstu kompetencē, no pastāvīgās judikatūras izriet, ka Savienības tiesībās ir noteiktas šīs kompetences

robežas. Ar valsts krimināltiesību aktu normām nevar tikt diskriminētas personas, kurām Savienības tiesībās ir paredzētas tiesības uz vienlīdzīgu attieksmi, vai arī tikt ierobežotas Savienības tiesību aktos paredzētās pamatbrīvības (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1989. gada 2. februāris, *Cowan*, 186/87, EU:C:1989:47, 19. punkts, kā arī 2019. gada 26. februāris, Rimšēvičs un ECB/Latvija, C-202/18 un C-238/18, EU:C:2019:139, 57. punkts). Ja šāda tiesību norma nav saderīga ar vienlīdzīgas attieksmes principu vai vienu no Savienības tiesībās garantētajām pamatbrīvībām, iesniedzējtiesai, kurai atbilstoši savai kompetencei ir jāpiemēro Savienības tiesību normas un jānodrošina to pilnīga iedarbība, tā ir jāatstāj nepiemērota (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2011. gada 28. aprīlis, *El Dridi*, C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, 61. punkts un tajā minētā judikatūra).

28 Turklāt, ciktāl ar saviem jautājumiem iesniedzējtiesa jautā par Savienības tiesību interpretāciju, neminot konkrētu šo tiesību normu, jānorāda, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru LESD 21. pants ietver ne tikai tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, bet arī jebkādas diskriminācijas pilsonības dēļ aizliegumu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 8. jūnijs, *Freitag*, C-541/15, EU:C:2017:432, 31. punkts un tajā minētā judikatūra).

29 Līdz ar to iesniedzējtiesas uzdotie jautājumi ir jāizskata, ņemot vērā vienīgi šo tiesību normu.

Par šķēršļu Savienības pilsoņu brīvas pārvietošanās tiesībām esamību

30 Jāatgādina, ka valsts tiesiskais regulējums, kas ir nelabvēlīgs atsevišķiem dalībvalsts pilsoņiem tikai tāpēc, ka viņi ir izmantojuši savas tiesības brīvi pārvietoties un dzīvot citā dalībvalstī, ir LESD 21. panta 1. punktā ikvienam Savienības pilsonim atzīto brīvību ierobežojums (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2008. gada 14. oktobris, *Grunkin* un *Paul*, C-353/06, EU:C:2008:559, 21. punkts; 2015. gada 26. februāris, *Martens*, C-359/13, EU:C:2015:118, 25. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2017. gada 8. jūnijs, *Freitag*, C-541/15, EU:C:2017:432, 35. punkts).

31 Šajā gadījumā Krimināl kodeksa 235. panta 1. punkta 1. apakšpunktā ir paredzēts piespriest brīvības atņemšanas sodu līdz pieciem gadiem vai naudas sodu jebkurai personai, kura atņem vecākiem, vienam no vecākiem, aizbildnim vai aprūpētājam un neatdod tiem personu, kura nav sasniegusi 18 gadu vecumu, izmantojot vardarbību, būtiska ļaunuma draudus vai viltu, un šī panta 2. punkta 2. apakšpunktā ir paredzēts tāds pats sods jebkurai personai, kas neatdod vecākiem, vienam no vecākiem, aizbildnim vai aprūpētājam bērnu, kas atrodas ārvalstīs pēc tam, kad viņš turp ir aizvests vai turp ir devies.

32 Saskaņā ar iesniedzējtiesas sniegtajiem paskaidrojumiem it īpaši no Krimināl kodeksa 235. panta izriet, ka par to vien, ka viens no vecākiem neatdod savu bērnu aprūpētājam, kuram ir tiesības noteikt bērna dzīvesvietu, var tikt piemērots krimināl sods saskaņā ar šī panta 2. punkta 2. apakšpunktu gadījumā, ja vecāks aiztur bērnu citā Savienības dalībvalstī tādā pašā veidā kā tad, ja viņš viņu aiztur trešā valstī, un tas tā ir pat tad, ja viņš nav izmantojis vardarbību, būtiska ļaunuma draudus vai viltu. Savukārt, ja bērns tiek aizturēts Vācijas teritorijā, tikai vardarbības, būtiska ļaunuma draudu vai viltus gadījumā tas, ka viens no vecākiem neatdod bērnu aprūpētājam, ir krimināli sodāms saskaņā ar minētā panta 1. punkta 1. apakšpunktu.

33 Tādējādi Krimināl kodeksa 235. pantā ir paredzēta atšķirība atkarībā no tā, vai bērna vecāks viņu ir aizturējis Vācijas teritorijā vai ārpus tās, tostarp citā Savienības dalībvalstī. Šī atšķirība ir balstīta vienīgi uz apstākli, ka bērns no Vācijas teritorijas ir pārvietots uz citas Savienības dalībvalsts teritoriju.

34 Ciktāl tas attiecas uz gadījumu, kad bērns tiek aizturēts citā dalībvalstī, nevis Vācijas Federatīvajā Republikā, Krimināl kodeksa 235. panta 2. punkta 2. apakšpunktā paredzētā īpašā apsūdzība faktiski var ietekmēt galvenokārt Savienības pilsoņus, kuri ir citu dalībvalstu valstspiederīgie un kuri ir izmantojuši

savu pārvietošanās un uzturēšanās brīvību un dzīvo Vācijā. Šie pilsoņi vairāk nekā Vācijas pilsoņi varētu pārvietot vai nosūtīt savu bērnu uz citu dalībvalsti un tur aizturēt viņu, it īpaši uz savu izcelsmes dalībvalsti un it īpaši saistībā ar viņu atgriešanos šajā pēdējā minētajā valstī.

35 No tā izriet, kā secinājumu 27. punktā būtībā ir norādījis ģenerāladvokāts, ka Kriminālkodeksa 235. panta 2. punkta 2. apakšpunktā ir paredzēta atšķirīga attieksme, kas var ietekmēt vai pat ierobežot Savienības pilsoņu pārvietošanās brīvību LESD 21. panta izpratnē.

Par ierobežojuma attaisnojumu

36 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru Savienības pilsoņu brīvas pārvietošanās ierobežojums, kas, kā tas ir pamatlietā, nav atkarīgs no attiecīgo personu pilsonības, var tikt attaisnots, ja tas ir pamatots ar objektīviem vispārējo interešu apsvērumiem un ja tas ir samērīgs ar attiecīgo valsts tiesību aktu leģitīmo mērķi. Pasākums ir samērīgs tad, ja tas ir piemērots izvirzītā mērķa sasniegšanai un nepārsniedz šā mērķa sasniegšanai nepieciešamo (spriedumi, 2018. gada 5. jūnijs, *Coman* u.c., C-673/16, EU:C:2018:385, 41. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2018. gada 25. jūlijs, A (Atbalsts personai ar invaliditāti), C-679/16, EU:C:2018:601, 67. punkts).

37 Šajā gadījumā Vācijas valdība savos Tiesai iesniegtajos rakstveida apsvērumos ir norādījusi, ka Kriminālkodeksa 235. panta 2. punkta 2. apakšpunktā paredzētās īpašās apsūdzības mērķis ir aizsargāt vecāku aizgādības tiesības un bērna tiesības, kā arī novērst un apkarot bērnu starptautisko nolaupīšanu, ņemot vērā praktiskās grūtības panākt ārvalstīs aizturēta bērna atpakaļatdošanu, tostarp, ja viņš atrodas citā dalībvalstī.

38 Konkrētāk, no Kriminālkodeksa 235. panta pamatojuma izklāsta, uz kuru atsaucas šī valdība, izriet, ka šis noziedzīgais nodarījums tika ieviests sakarā ar grūtībām citā valstī izpildīt Vācijas tiesas nolēmumu par bērna aizgādību, kā arī ikvienas starptautiskās nolaupīšanas smagumu, it īpaši, ja bērns ir pārvietots uz valsti, kas pieder pie cita kultūras apgabala (*Staat eines anderen Kulturkreises*), un ja viņa tūlītēja atpakaļatdošana nav iespējama.

39 Tādējādi ir jāuzskata, ka šie iemesli ir cieši saistīti ar bērna un viņa pamattiesību aizsardzību.

40 Saskaņā ar Tiesas judikatūru bērna aizsardzība ir leģitīmas intereses, kas principā var attaisnot LESD garantētas pamatbrīvības ierobežojumu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2008. gada 14. februāris, *Dynamic Medien*, C-244/06, EU:C:2008:85, 42. punkts). Tas pats attiecas uz bērna pamattiesību aizsardzību, kas noteiktas Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 24. pantā.

41 Tātad Vācijas valdības izvirzītie pamati ir objektīvi vispārējo interešu apsvērumi šī sprieduma 36. punktā atgādinātās judikatūras izpratnē.

42 No Tiesas judikatūras izriet arī, ka nav būtiski, ka pasākumi, kurus ieviesušas dalībvalsts iestādes bērna tiesību aizsardzībai, atbilst koncepcijai, kurai piekrīt visas dalībvalstis attiecībā uz šīs aizsardzības līmeni un nosacījumiem. Tā kā šī koncepcija katrā dalībvalstī var atšķirties atbilstoši tostarp ētikas un kultūras jomas apsvērumiem, ir jāatzīst noteikta dalībvalstu rīcības brīvība. Lai gan ir taisnība, ka tad, ja Savienībā tas nav saskaņots, pēdējām minētajām pašām ir jānovērtē līmenis, kādā tās vēlas nodrošināt attiecīgo interešu aizsardzību, tomēr šī rīcības brīvība ir īstenojama, ievērojot pienākumus, kas izriet no Savienības tiesībām un it īpaši šī sprieduma 36. punktā atgādinātajām prasībām (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2008. gada 14. februāris, *Dynamic Medien*, C-244/06, EU:C:2008:85, 44.–46. punkts).

43 Šajā ziņā kriminālnoziegums, kura mērķis ir sodīt par bērna starptautisko nolaupīšanu, tostarp tad, ja to ir izdarījis viens no vecākiem, principā, it īpaši tā preventīvās iedarbības dēļ, var nodrošināt bērnu aizsardzību pret šādu nolaupīšanu, kā arī viņu tiesību nodrošināšanu. Tādas tiesību normas piemērošana, kurā ir paredzēta šāda krimināltatbildība, turklāt ietilpst mērķī cīnīties pret šo nolaupīšanu bērnu aizsardzības interesēs.

44 Tomēr šāds kriminālsods nedrīkst pārsniegt to, kas ir nepieciešams, lai sasniegtu tā leģitīmo mērķi.

45 Taču, neskarot pārbaudi, kas ir jāveic iesniedzējtiesai, šķiet, ka Vācijas likumdevējs uzskata, ka bērna un viņa tiesību aizsardzībai sakarā ar nolaupīšanas risku nav nepieciešams, lai viņa nolaupīšana, ko veic viens no vecākiem, principā un katrā gadījumā būtu uzskatāma par krimināli sodāmu rīcību. Proti, lai gan bērna starptautiska nolaupīšana, ko veic viņa vecāks, pati par sevi ir sodāma ar kriminālsodu, pamatojoties uz Kriminālkodeksa 235. panta 2. punkta 2. apakšpunktu, situācija atšķiras no bērna nolaupīšanas, ko veic viņa vecāks, ja bērns tiek turēts Vācijas teritorijā, jo šāda darbība saskaņā ar Kriminālkodeksa 235. panta 1. punkta 1. apakšpunktu ir krimināli sodāma tikai vardarbības, būtiska ļaunuma draudu vai viltus gadījumā.

46 Protams, no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka Kriminālkodeksa 235. panta 2. punkta 2. apakšpunktā ietvertā īpašā apsūdzība, kā arī pastiprinātais bērna aizsardzības līmenis, kas ir ieviests ar šo tiesību normu, ir pamatoti ar apsvērumu, saskaņā ar kuru gadījumā, ja bērns tiek aizvests ārpus Vācijas teritorijas, viņa atgriešanās šajā teritorijā un pie aizgādības tiesību subjekta, tāpat kā Vācijas tiesu nolēmumu atzīšana, radītu praktiskas grūtības.

47 Tomēr jāuzskata, ka kriminālnoziegums, kas paredz, ka tikai tas, ka viens no citā dalībvalstī aizturēta bērna vecākiem vai abiem vecākiem viņu nenodod otram vecākam, aizbildnim vai aprūpētājam, rada krimināli sodāmas sankcijas pat tad, ja netiek izmantota vardarbība, būtiska ļaunuma draudi vai viltus, pārsniedz to, kas ir nepieciešams, lai sasniegtu izvirzīto mērķi, situācijā, kad fakts, ka bērns tiek turēts attiecīgās dalībvalsts teritorijā, pamato sodu vienīgi vardarbības, būtiska ļaunuma draudu vai viltus gadījumā.

48 Būtībā argumentācija, kas balstīta uz pieņēmumu, saskaņā ar kuru ir neiespējami vai pārmērīgi grūti panākt tiesas nolēmuma par bērna aizgādību atzīšanu citā dalībvalstī un bērna starptautiskās nolaupīšanas gadījumā viņa tūlītēju atpakaļatdošanu, nozīmē, ka dalībvalstis tiek pielīdzinātas trešām valstīm, un ir pretrunā Regulas Nr. 2201/2003 normām un garam.

49 Šī regula, kā izriet no tās 2. un 21. apsvēruma, ir balstīta uz tiesu nolēmumu savstarpējas atzīšanas principu, kas ir stūrakmens patiesas tiesiskuma telpas izveidei, kā arī uz savstarpējas uzticēšanās principu. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru pēdējais minētais princips prasa, lai katra no dalībvalstīm uzskatītu, izņemot ārkārtas apstākļus, ka visas pārējās dalībvalstis ievēro Savienības tiesības, it īpaši šajās tiesībās atzītās pamattiesības (šajā nozīmē skat. atzinumu 2/13, 2014. gada 18. decembris, EU:C:2014:2454, 191. punkts, kā arī 2018. gada 25. jūlijs, *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 36. punkts).

50 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdotajiem jautājumiem jāatbild, ka LESD 21. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tam pretrunā ir tāda dalībvalsts tiesību akta piemērošana, saskaņā ar kuru tas, ka viens no vecākiem nenodod savu bērnu, kurš atrodas citā dalībvalstī, ieceltam aprūpētājam, ir krimināli sodāms pat tad, ja viņš nav izmantojis vardarbību, būtiska ļaunuma draudus vai viltu, bet tad, ja bērns atrodas pirmās minētās dalībvalsts teritorijā, šis pats fakts ir sodāms tikai tad, ja ir izmantota vardarbība, būtiska ļaunuma draudi vai viltus.

Par tiesāšanās izdevumiem

51 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

LESD 21. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tam pretrunā ir tāda dalībvalsts tiesību akta piemērošana, saskaņā ar kuru tas, ka viens no vecākiem nenodod savu bērnu, kurš atrodas citā dalībvalstī, ieceltam aprūpētājam, ir krimināli sodāms pat tad, ja viņš nav izmantojis vardarbību, būtiska ļaunuma draudus vai viltu, bet tad, ja bērns atrodas pirmās minētās dalībvalsts teritorijā, šis pats fakts ir sodāms tikai tad, ja ir izmantota vardarbība, būtiska ļaunuma draudi vai viltus.

[Paraksti]